

Mesterek és tanítványok: Kovács Mihály piarista tanár

Görbe László – a budapesti piarista gimnázium fizikatanára – nagyszerű könyvet állított össze arról a volt kollégájáról és példaképéről, akinek neve szakkörökben ugyan ismert volt, híre azonban háttérbe szorult egy másik piarista fizikatanár, a sikeres ismeretterjesztő és TV sztár Öveges József mögött. (Akinek viszont éppen Kovács Mihály írta meg az életrajzát.)

A könyv a mai diákokhoz és tanárokhoz szól. Nemcsak lelkesítő élményt nyújt, de történelmi tanulságokkal is szolgál az életre való felkészüléshez. Kovács tanár úr igazi tanár volt: a tudomány iránti érdeklődés társult benne a tanítványok iránti szeretettel. Megjelent könyveit, cikkeit ez a kettősség hatja át. Cikksorozatai a Rádiótechnikában (Számológépek fiataloknak, Bevezetés az integrált áramköri technikába), vagy a Fizikai Szemlében (A számítógép fizikai taneszköz) nemcsak az érdeklődő diákoknak, de az ország fizikatanárainak is nagy segítséget jelentettek. A gimnáziumban Fizikus Klubot szervezett tanítványai számára és vitorlás hajót épített velük a fizikaterem végében. Felelősséget érzett a fiatalok sorsa iránt, legyenek azok háborúban bevonultatott leventék, vagy békében tanuló, egymással versenyző diákok. Ez az üzenet süt át az itt olvasható életrajzon, és az azt követő tanítványi visszaemlékezéseken is. Legtöbb tanítványának neve ismerősen csenghet a KöMaL egykori és mai olvasói előtt.

Kedvcsinálónak felidézünk egy-egy mondatot, amellyel a könyvben szereplő visszaemlékezők jellemzik a piarista tanárt. Az alaphangot Kovács Győző, a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság nyugdíjas alelnöke üti meg már az Előszóban, amikor így summázza benyomásait: „Lenyűgöző volt a szerénysége”.

A volt tanítványok visszaemlékezései névsor szerint követik egymást, de mintha egy láthatatlan kéz rendezte volna el őket, úgy felelgetnek egymásnak. Farkas István, aki ma a Mosonmagyaróvári Piarista Gimnázium igazgatója, többek között ezt emeli ki: „Diákjaiban felébresztette a felfedezés örömét”. Fodor Zoltán elméleti fizikus hálával emlékezik vissza a kibernetikai szakkörre: „Ez a szakkör nagyon jól megtanított minket az együtt dolgozásra, amit csak most, idősebb fejjel tudunk igazán értékelni.” Hunyady László programozó szerint Kovács Mihály „Az első között volt Magyarországon, aki megérezte, hogy a számítógépnek milyen szerepe lesz a világban”.

Lohner Tivadarnak, az MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézete tudományos főmunkatársának osztályfőnöke is volt annak idején Kovács Mihály. A tanár úr önzetlenségére és magabiztosságára egyaránt jellemző, ahogy az érettségire készülő diákokat, köztük Lohner Tivadart biztatta: „Ti tudjátok a matematikát és a fizikát, most inkább a magyart és a történelmet tanuljátok!” Lukács László, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola rektora szerint „Igazi homo faber volt, kísérletező–kutató–felfedező ember... A mindig újat kereső, minden újra felfigyelő kíváncsiság jellemezte egész életét.” Nádasi András, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum osztályvezetője hozzáteszi: „Munkabírása hihetetlen, szerteágazó szaktudása, szervező készsége bámulatos”.

Vesztergombi György fizikus, aki több évtizedes külföldi kutatómunka után tért vissza az MTA Részecske- és Magfizikai Kutatóintézetébe és lett külső előadó tanár az ELTE Atomfizika tanszékén, szintén Kovács Mihály találmányosságát, ügyes szervezőképességét, valamint „hihetetlen jó gyakorlati, praktikus érzékét” emeli ki. Egyidejűleg rámutat a Tanár Úr példamutató pedagógiai módszerére is: „Csak most, utólag visszanézve realizálok, hogy a döntő, kritikus elemek igazából Kovács Tanár Úr munkájának eredményei voltak, pedig akkor, sőt mindmáig abban a hitben voltam, hogy *mindent* mi diákok készítettünk.” És erre rímel Woynarovich Ferenc elméleti fizikus megállapítása is: „Tanított, felkeltette az emberben az érdeklődést és az ambíciókat, lehetőséget teremtett, aztán amikor a sikerekről volt szó, kedvesen maga elé tolt a tanítványait.” (Woynarovich Ferenc, az ELTE címzetes egyetemi tanára, tagja a KöMaL fizikai szerkesztőbizottságának.)

Csak sajnálhatjuk, hogy nem szólal meg a könyvben még több tanítvány, de így is meggyőző bizonyítékát kapjuk Kovács Mihály eredményes tanári munkájának.

Görbe László írja az Utószóban: „Személyesen akkor kerültem igazán közel hozzá, amikor nála gyakoroltam, majd fiatal kollégaként néhány évig vele együtt tanítottam és dolgoztam a fizikumban. Köszönettel tartozom neki, amiért barátságába fogadott és példát adott arra, hogyan kell fizikát tanulni és tanítani. Mindig megszólítható volt. Bármilyen kísérletet megmutatott és igyekezett úgy segíteni, hogy kedvem legyen azt másnap bemutatni, s mintha én magam jöttem volna rá.”

Nem nehéz megjósolni, hogy előbb-utóbb szükség lesz a könyv itt-ott pontosított, immár vesszőhibákat se rejtő, újabb kiadására.

Görbe László: *Kovács Mihály piarista tanár*. (Mesterek és tanítványok sorozat, szerk. Jáki László.) Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest, 2007. 165 l. Ára 1200,- Ft.